

Wyniki europejskich testów warunków skrajnych w sektorze ubezpieczeń na podstawie notatki prasowej oraz raportu opublikowanego przez EIOPA

W dniu 15 grudnia 2016 r. Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) opublikował wyniki europejskich testów warunków skrajnych dla europejskiego sektora ubezpieczeń.

Organizacja badania

W okresie od 24 maja do 15 lipca 2016 r. w europejskich zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji zostały przeprowadzone testy warunków skrajnych koordynowane przez Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA), we współpracy z Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego (ESRB) i nadzorami krajowymi, w tym z Komisją Nadzoru Finansowego (KNF). Głównymi celami europejskich testów stresu były:

- ocena wrażliwości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji na istotne zmiany rynkowe,
- ocena odporności europejskiego sektora ubezpieczeniowego w obliczu istotnych zmian rynkowych,
- sprawdzenie występowania potencjalnego ryzyka systemowego w warunkach skrajnych.

Tegoroczna edycja europejskich testów stresu skupiała się na dwóch scenariuszach rynkowych:

- scenariuszu podwójnych niekorzystnych zmian (*Double-hit scenario*) – scenariusz, który został opracowany we współpracy z Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego (ESRB), i zakładał m.in. wzrost rentowności obligacji skarbowych przy jednoczesnym spadku terminowej struktury stóp procentowych wolnych od ryzyka, a w następstwie wzrost rentowności obligacji korporacyjnych oraz spadki cen akcji oraz nieruchomości;
- scenariuszu przedłużających się niskich stóp procentowych (*Low for long scenario*) – scenariusz miał naśladować sytuację głębokiej stagnacji sekularnej, która prowadzi do spadku stóp procentowych dla wszystkich terminów zapadalności.

Dotkliwość obydwu scenariuszy wykracza poza wymogi kapitałowe Wypłacalność II.

Realizację obydwu scenariuszy należało uwzględnić w bilansach dla celów wypłacalności wg stanu na 1 stycznia 2016 r. zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, przy założeniu, że scenariusze zachodzą natychmiastowo. Celem tegorocznej edycji europejskich testów warunków nie było badanie wypłacalności po zrealizowaniu się scenariuszy, w związku z czym zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji nie były proszone o przeliczenie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) i minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) w warunkach skrajnych. Wyniki zakładów po realizacji obydwu scenariuszach były porównywane z wyjściową sytuacją finansową zakładów wg stanu na 1 stycznia 2016 r. (scenariusz bazowy). Były to pierwsze europejskie testy warunków skrajnych dla zakładów ubezpieczeń/reasekuracji od wejścia w życie reżimu Wypłacalność II.

Uczestnicy badania

Uczestnikami badania miały być zakłady ubezpieczeń, których łączny udział w rynku poszczególnych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) mierzony rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi dla celów wypłacalności ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych, ubezpieczeń na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, wynosił co najmniej 75%. W badaniu uczestniczyło 236 zakładów ubezpieczeń z 30 krajów EOG. Uczestnicy badania pokryli łącznie 77% rynku ubezpieczeń mierzonego rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi dla ww. ubezpieczeń na życie. W europejskich testach warunków skrajnych sektora ubezpieczeń wzięło udział 5 zakładów ubezpieczeń z Polski: Aviva TUnŻ S.A., MetLife TUnŻiR S.A., NATIONALE-NEDERLANDEN TUnŻ S.A., PZU SA oraz PZU ŻYCIE SA, które pokrywają 80% polskiego rynku mierzonego zgodnie z zasadami opisanymi wyżej.

Sytuacja wyjściowa

Sytuacja wyjściowa pokazuje, że na poziomie zagregowanym europejskie zakłady ubezpieczeń biorące udział w badaniu posiadały odpowiednie kapitały z punktu widzenia zasad Wypłacalność II. Nadwyżka dopuszczalnych środków własnych ponad SCR dla zakładów ubezpieczeń objętych badaniem wyniosła 280 mld EUR, a współczynnik pokrycia SCR dopuszczonymi środkami własnymi wynosił 196%. Ponad 70% uczestników badania wykazało współczynnik pokrycia SCR dopuszczonymi środkami własnymi powyżej 160%. Jedynie 2 zakłady ubezpieczeń, które łącznie reprezentowały 0,02% łącznej wartości aktywów wszystkich uczestników badania, wykazały współczynnik pokrycia SCR poniżej 100%. Gdyby zakłady ubezpieczeń nie mogły stosować środków dla gwarancji długoterminowych (środków LTG)¹, wówczas wartość wskaźnika pokrycia SCR spadłaby do 136% (32 zakłady ubezpieczeń reprezentujące 26% łącznej wartości aktywów wszystkich uczestników badania wykazałyby współczynnik pokrycia SCR poniżej 100%). Jakość posiadanych środków własnych na poziomie europejskim była bardzo wysoka – 90% posiadanych środków własnych należało do nieograniczonej kategorii 1 (*Unrestricted Tier 1*) środków własnych. Dla 5 krajowych zakładów ubezpieczeń biorących udział w badaniu, nadwyżka dopuszczonych środków własnych ponad SCR wyniosła 6,5 mld EUR oraz współczynnik pokrycia SCR dopuszczonymi środkami własnymi wyjściowo wyniósł 320%. Żaden z krajowych zakładów nie stosował środków LTG. Krajowe zakłady ubezpieczeń biorące udział w badaniu, posiadały środki własne, które w 100% były zakwalifikowane do nieograniczonej kategorii 1 środków własnych.

Wyniki europejskich testów stresu

Wyniki badania pokazują, że wpływ środowiska niskich stóp procentowych i istotnego wzrostu premii za ryzyko stanowią istotne wyzwanie dla europejskich zakładów ubezpieczeń. Wpływ obydwu scenariuszy na wartość nadwyżki aktywów ponad zobowiązania jest na podobnym poziomie, jednakże występują różnice w porównaniu poszczególnych zakładów ubezpieczeń czy nawet na poziomie różnych krajów. Różne poziomy wrażliwości są spowodowane m.in. charakterystyką poszczególnych rynków oraz strukturą bilansów.

---

¹ Do środków LTG (*long-term guarantees measures*) należą m.in. korekta dopasowująca do odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, korekta z tytułu zmienności do odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, środek przejściowy dotyczący stóp procentowych wolnych od ryzyka, środek przejściowy dotyczący rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Scenariusz podwójnych niekorzystnych zmian

Realizacja scenariusza podwójnych niekorzystnych zmian spowodowałaby wśród uczestników badania:

- spadek wartości aktywów o prawie 610 mld EUR, tj. o 9,7% w stosunku do wartości wyjściowej,
- spadek wartości zobowiązań o blisko 450 mld EUR, tj. o 7,8% w stosunku do wartości wyjściowej,
- spadek nadwyżki aktywów ponad zobowiązania o blisko 160 mld EUR, tj. o 28,9% ogólnej nadwyżki aktywów ponad zobowiązania przed scenariuszem.

W wyniku tego scenariusza ponad 40% uczestników badania straciłoby ponad 1/3 nadwyżki aktywów ponad zobowiązania. W przypadku gdyby zakłady nie mogły stosować środków LTG, taki rezultat zostałby zaobserwowany w 70% zakładów ubezpieczeń biorących udział w badaniu.

W przypadku 5 krajowych zakładów ubezpieczeń, scenariusz podwójnych niekorzystnych zmian spowodowałby spadek aktywów o 2,94 mld EUR, tj. o 12,1% w stosunku do wartości wyjściowej, spadek zobowiązań o 0,87 mld EUR, tj. o 6,3% w stosunku do wartości wyjściowej oraz spadek nadwyżki aktywów ponad zobowiązania o 2,07 mld EUR, tj. o 20% w stosunku do wartości wyjściowej.

Scenariusz przedłużających się niskich stóp procentowych

Realizacja scenariusza przedłużających się niskich stóp procentowych spowodowałaby wśród uczestników badania:

- wzrost wartości aktywów o ponad 280 mld EUR, tj. o 4,5% w stosunku do wartości wyjściowej,
- wzrost wartości zobowiązań o ponad 380 mld EUR, tj. o 6,7% w stosunku do wartości wyjściowej,
- spadek nadwyżki aktywów ponad zobowiązania o prawie 100 mld EUR, tj. o 18,0% ogólnej nadwyżki aktywów ponad zobowiązania przed scenariuszem.

W wyniku tego scenariusza 16% uczestników badania straciłoby ponad 1/3 nadwyżki aktywów ponad zobowiązania. W przypadku gdyby zakłady nie mogły stosować środków LTG, taki rezultat zostałby zaobserwowany w 25% zakładów ubezpieczeń biorących udział w badaniu.

W przypadku 5 krajowych zakładów ubezpieczeń scenariusz przedłużających się niskich stóp procentowych spowodowałby wzrost wartości aktywów o 0,22 mld EUR, tj. o 0,9% w stosunku do wartości wyjściowej, wzrost wartości zobowiązań o 0,68 mld EUR, tj. o 4,9% w stosunku do wartości wyjściowej oraz spadek nadwyżki aktywów ponad zobowiązania o 0,46 mld EUR, tj. o 4,5% w stosunku do wartości wyjściowej.

Wnioski i rekomendacje

Rezultaty badania pozwalają na ilościową ocenę wrażliwości sektora ubezpieczeniowego na przedłużające się otoczenie niskich stóp procentowych i istotny wzrost premii za ryzyko. Ponadto, wyniki potwierdzają, że możliwość stosowania środków LTG stanowi zakładany bufor stabilności finansowej, potencjalnie działający w sposób antycykliczny, jednakże czujność organów nadzoru powinna być wzmożona aby uniknąć fałszywego interpretowania poziomu ryzyka wynikającego z niskich stóp procentowych zawartych w scenariuszach testów warunków skrajnych.

W związku z powyższymi wynikami europejskich testów warunków skrajnych oraz ujawnioną wrażliwością zakładów ubezpieczeń, Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) wydał, jeśli mają zastosowanie, rekomendacje dla krajowych organów nadzoru obejmujące m.in.:

- upewnienie się, że zakłady ubezpieczeń dostosowują swoje wewnętrzne procesy zarządzania ryzykiem do zewnętrznych czynników ryzyka,
- dokonanie przeglądu i oceny założeń dot. zachowań klientów i działań zarządczych uwzględnionych w wyliczaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przez zakłady,
- dokonanie analizy gwarancji i opcji zawartych w produktach ubezpieczeniowych i ryzyk z nim związanych,
- prośbę do zakładów o zmniejszenie maksymalnych gwarancji lub oferowanych nieadekwatnych udziałów w zyskach,
- prośbę o zaniechanie lub odroczenie wypłaty dywidendy w przypadku gdy wypłata ta może mieć wpływ na ryzyko realizacji założonego modelu biznesowego,
- upewnienie się, że wrażliwość zidentyfikowana na poziomie pojedynczych zakładów ubezpieczeń jest odpowiednio identyfikowana i zarządzana na poziomie grupowym.

Pełny raport z europejskiego badania opublikowany jest na stronie internetowej EIOPA:

<https://eiopa.europa.eu/Pages/Financial-stability-and-crisis-prevention/Stress-test-2016.aspx>